بسمه تعالی

خلاصه مذاکرات جلسه بیست و پنجم مورخ ۱۳۹۷/۳/۲۸

شورای اسلامی کلانشهر تبریز

با تشکر از همراهی شرکت کنندگان محترم، اهم مطالب مطرح شده در جلسه بیست و پنجم متوالی با موضوع " مدیریت پایدار آب تبریز، توجه به بازچرخانی آن برای توسعه فضای سبز، چالش‌ها و راهکارها؟" به شرح زیر می‌باشند:

بعد از معرفی حضار محترم، آقای دکتر سعید نیکوخصلت رئیس کمیته محیط زیست و توسعه پایدار شورای اسلامی کلانشهر تبریز ضمن خوش آمدگویی مطالبی را با عناوین زیر مطرح نمودند: طبق آخرین آمار به دست آمده، استان آذربایجان شرقی متاسفانه رتبه اول کشور را در نزاع بر سر مسئله آب کسب کرده

که نشان‌دهنده جدیت بحران آب در این منطقه می‌باشد. مدیریت هوا، خاک و آب مستقل از هم نیستند. برای حفظ خاک باید از منابع آبی حفاظت کرد. همچنین برای جلوگیری از آلودگی هوا نیازمند تغییر فرهنگ جامعه، ترویج فرهنگ دوچرخه سواری و استفاده از حمل و نقل عمومی هستیم. ارگان‌های مختلف در شهر به صورت جزیره‌ای عمل می‌کنند و مابین پژوهش‌های دانشگاهی و عملکرد دستگاه‌های اجرایی شکاف بزرگی وجود دارد. عدم اطلاع و برخورداری سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی از تحقیقات پژوهشی دانشگاهی مسبب اصلی عدم موفقیت پروژه‌ها در جامعه بوده در نتیجه باعث انجام بسیاری از کارها به صورت موازی در کشور می‌شود. بزرگترین مشکل در مدیریت منابع آب، عدم ارزش‌گذاری مناسب منابع آب است. باید به منابع آبی و محیط زیست احترام و ارزش قائل شود و برای فرهنگ سازی در جامعه باید با آموزش و پرورش بمنظور نهادینه سازی تفکر محیط زیستی از دوران کودکی همکاری کرد.

سپس حضار محترم نظرات خود را در مورد این مطالب و مسائل مرتبط با موضوع جلسه عنوان نمودند. اهم مطالب به شرح زیر می‌باشد:

۱) در حال حاضر سرانه فضای سبز در تبریز کم است. در حالی که استفاده از روش‌های سنتی برای توسعه فضای سبز با شکست مواجه شده است لذا باید با تغییر نگرش و روش‌های بهبود یافته نسبت به توسعه فضای سبز اقدام کرد. همچنین اجرای طرح‌های توسعه به تنهایی و فقط توسط دولت امکان پذیر نیست، نیاز به کمیته‌های علمی و سازمان های مردم نهاد می‌باشد.
۲) برای توسعه فضای سبز و به حداقل رساندن مصرف آب باید استفاده از گیاهان مقاوم به کم آبی در اولویت قرار گیرد. آب‌های جمع آوری شده در شهر باید توسط یک خط لوله مستقیما به سمت دریاچه ارومیه منتقل شود و نه اینکه در فضای سبز شهری مصرف شود.
۳) در فضاهای سبز باید به جای کودحیوانی از ورمی کمپوست استفاده شود که هم بوی نامطبوع کودحیوانی را ندارد و هم باعث تفکیک زباله در شهر تبریز می‌شود.
٤) توجه به توسعه فضای سبز به عنوان تنها طرح تفریحی صحیح نیست. در کل دنیا برای ایجاد اماکن تفریحی و استفاده از آن‌ها هزینه‌هایی دریافت می‌شود تا از محل این درآمدها برای بهبود عرضه و تقاضای آب استفاده شود. پیشنهاد می‌شود در سطح شهر از علائم و تابلوهای مخصوص برای بیان بحران آب استفاده شود.
۵) طرح‌های توسعه فضای سبز باید با نگاه صرفه‌جویانه و مصرف بهینه آب اجرا شوند. در قراردادهای مربوط به فضای سبز باید بندی در مورد مصرف آب ذکر شود تا پیمانکار فضای سبز با "آب مشخص و محدود" فضا را نگهداری کند.

٦) دو رشته قنات اصلی و تاریخی شهر تبریز در سال‌های گذشته به موازات دو گسل شمالی و جنوبی شهر احداث شده‌اند تا با جمع آوری آب از ورود آن به داخل گسل‌ها و همچنین از دسترس خارج شدن آن جلوگیری به عمل آورند. متاسفانه امروزه بدون توجه به پیشینه ساخت این قنوات، مسیر متروهای شهری به نحوی اجرا شده که با مسدود کردن مسیر این قنوات سبب به هدر رفتن مقدار قابل توجه آب در زیر زمین شهر تبریز شده و خطرلرزه ای هم دارد.

۷) ادارات کشور بر اساس اندیشه و تفکر محیط زیستی به روز و علمی اداره نمی‌شوند. جایگاه متخصصان با باور علمی در ادارات و مراکز اجرایی خالی است. به عنوان مثال تعداد زیادی از طرح‌های علمی که توسط متخصصان در سالیان گذشته به شهرداری ارائه شده بایگانی شده‌اند، که دلیل اصلی آن بی‌توجهی مسئولان شهرداری به طرح‌های علمی و عدم اعتماد آن‌ها به ارگان‌های غیردولتی و دانشگاهی است.

۸) در توسعه فضای سبز دو نکته مهم باید مد نظر قرار گیرد: اولا مدیریت زمان آبیاری صورت بگیرد و در واقع آبیاری روزانه به آبیاری شبانه انتقال داده شود. ثانیا می‌توان به جای کشت چمن از کشت جایگزین همچون شبدر زینتی که میزان مصرف آب آن خیلی کمتر از چمن بوده و میزان پوشش آن هم بیشتر است، استفاده کرد.

۹) تعداد مدیران متخصص آب در شهرداری تبریز خیلی کم هستند و این از اصلی‌ترین علت عدم اجرای طرح‌های پایدار و موفق در زمینه آب است. مشکل دیگر شهرداری عدم تخصیص بودجه برای طرح-های آبی می‌باشد. محدودیت اقتصادی باعث می‌شود که توجه و مطالعات کافی در کمیته‌های شهرداری بر روی طرح‌های آبی انجام نشود و فقط گرایش به سمت طرح‌های عمرانی تجاری باشد. مشکل آخر در توسعه طرحهای آبی عدم نظارت کافی بر طرحها علیرغم نرخ بالای کارمند در شهرداری است.

۱۰) مجموعه ایستگاه راه آهن تبریز و نیز تعدادی دیگر از صنایع در دشت تبریز اکثر آلودگی‌های خود را وارد آب های زیرزمینی کرده و باعث شده، بسیاری از آب های سرگردان که در مناطق غربی شهر وجود داشت کاملا آلوده شوند.

۱۱) جمع آوری فاضلاب شهری توسط یک خط لوله صرفا برای خارج کردن آن از منطقه شهری دید غلطی است، لذا باید نگرشمان را نسبت به نوع تمامی آب‌هایی که داریم، تغییر دهیم.

۱۲) وزارت نیرو به تنهایی فعالیت مثمر ثمری در راستای پروژه‌های آبی از جمله بازچرخانی آب انجام نداده و نمی تواند انجام بدهد. باید ارگان‌های غیر دولتی قدرت اجرایی و حمایت سیاسی پیدا کنند.

۱۳) سیستم مدیریت آب در شهرداری منطقه محوری است. پول و منابع نحوه اداره آن منطقه را تعیین می-کند نه یک مدیریت مرکزی. تا زمانی که این روند ادامه دارد، به هیچ وجه پیشرفت جدی نخواهد

داشت. ابتدا باید **ساختار متمرکز مدیریت آب در شهرداری تبریز** تشکیل شود و تا زمانی که این ستاد پروژه را تایید نکند در منطقه اجرا نشود. شیوه واگذاری طرح‌های آبی هم به پیمانکاران اشتباه است که در ساختار جدید باید اصلاح شوند. هرچه شفاف سازی شهرداری بیشتر باشد اعتماد پیمانکاران بیشتر خواهد بود. افراد با سواد و متخصص در بخش محیط زیست شهرداری تبریز باید در راس کار باشند. باید به زیر ساخت های شهری توجه شده و بودجه‌ی مناسبی برای احداث زیر ساخت های جدید در شهر اختصاص یابد. اگر هر ساله مقداری از بودجه اختصاص یافته به آبیاری فضای سبز به زیر ساخت سازی تخصیص داده شود، می‌توان در سال‌های آینده مدیریت بهتری را برای آبیاری فضای سبز فراهم کرد. در شهر تبریز ۲۰ تا ۳۰ میلیارد ریال سالانه اضافه بودجه برای فضای سبز وجود دارد اما این اضافه بودجه صرف زیرساخت‌سازی در بخش محیط زیست نمی‌شود.

به عنوان نتیجه نهایی پیشنهاد می‌شود جلساتی مشابه اتاق گفتمان آب توسط شورای شهر تبریز برای ایجاد حساسیت در مورد مسائل آب و محیط زیست **بین اهالی هر محله شهر** برگزار شود. در این صورت ضمن اخذ پیشنهادات مردم، اهالی آن محله نیز در جریان واقعیتها و محدودیتها قرار می گیرند و این به توسعه پایدار کمک میکند.

با احترام

دبیرخانه اتاق گفتمان آب

http://wdr.tabrizu.ac.ir
wdrtabriz@gmail.com
telegram.me/wdrtabriz
sapp.ir/wdrtabriz

قدردانی: از مدیریت باغ صبا شهرداری تبریز بخاطر میزبانی جلسه سپاسگزاری بعمل می‌آید. از خانم مریم جوان صالحی نیز به خاطر تهیه متن اولیه گزارش و آقای آرش تقی پور زارعی برای مستندبرداری سپاسگزاریم.